методи належать до колективних форм навчання, під час яких над досліджуваним матеріалом працює група студентів, при цьому кожен із них несе відповідальність за виконану роботу [5, с.79].

Інтерактивні методи сприяють якісному засвоєнню нового матеріалу, що дуже важливо при вивченні таких дисциплін як «Історія України», «Історія української культури», які несуть велике інформаційне навантаження при їх вивченні. До них належать:

– освітні, рольові, ділові ігри, імітація (так, під час рольової гри студент має можливість перевтілитися в образ історичного діяча, проаналізувати правильність чи хибність учинків даного персонажу) [4, с. 8];

– вправи творчого характеру;

– групові завдання;

– заняття-екскурсії (відвідування музеїв, театру, екскурсії містом, що, без сумніву, має свою історію, яка впливає на сьогодення);

– заняття-зустрічі з творчими людьми, фахівцями й очевидцями подій (зустріч із ветеранами Другої світової війни, учасниками АТО, відомими художниками, політичними діячами, лікарями, поетами сучасності та ін.);

– заняття, спрямовані на творчий розвиток, – заняття-вистави, створення фільмів, випуск газет;

– використання відеоматеріалів, Інтернету, наочності, робота з історичними документами, що дасть можливість глибше зрозуміти прийняття тих чи інших рішень, які вплинули на розвиток і хід усесвітньої історії й історії України [3, с. 159].

Застосовувані на сучасному етапі інноваційні методи навчання у виші передбачають і метод, пріоритетом якого є моральні цінності. Він сприяє формуванню індивідуальних моральних установок, заснованих на професійній етиці, виробленню критичного мислення, яке разом із фаховою і соціальною компетентністю забезпечує конкурентоздатність і мобільність освіченої людини на ринку праці, її готовність жити і працювати в умовах неперервних змін.

Критичне мислення – це мислення вищого рівня, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших. Відповідно, формування навичок критичного мислення передбачає розвиток здатності студентів аналізувати навчальну інформацію з позиції логіки й особистісного підходу з метою використання отриманих результатів як до стандартних, так і нестандартних ситуацій і проблем, а також здатність ставити нові запитання, знаходити аргументи, приймати незалежні продумані рішення [6, с. 327].

Саме заняття з дисциплін суспільно-гуманітарного циклу – це ті заняття, на яких викладач уміло використовує всі можливості студента, весь його потенціал із метою активного розумового розвитку, формування моральних якостей студента-медика.

Таким чином, інноваційні методи навчання у вищій школі сприяють розвиткові пізнавального інтересу в студентів, вчать систематизувати й узагальнювати досліджуваний матеріал, обговорювати і дискутувати. Осмислюючи й обробляючи знання, майбутні спеціалісти опановують навички застосування їх на практиці, збагачуються досвідом спілкування. Безперечно, інноваційні методи навчання мають переваги перед традиційними, адже вони сприяють розвитку особистості, вчать її самостійності в пізнанні та прийнятті рішень.

Список використаної літератури

3. Актуальні проблеми гуманітарної освіти: зб. наук. праць ; за ред. А.М. Ломановича і Г.В. Онкович. – Київ-Кременець: КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2004. – 400 с.
4. Виготський Л.С. Педагогічна психологія / Л.С. Виготський. – М. : Педагогіка, 1991. – 480 с.
5. Горохівський П.І. Методика викладання історії: курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання / П.І.Горохівський. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. – 294 с.
6. Мішкурова В. Ф. Використання гри для активізації навчально-виховного процесу: посіб. для студ. пед. вузу та викладачів / В. Ф. Мішкурова, М. І. Пащенко. – К. : Наук. світ, 2001. – С. 3-12.
7. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О .І. Пометун. – К., 2003. – 192 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищих пед. закл. освіти / Фіцула М.М. – К.: Академія, 2003. – 528 с.
9. Чеснокова В.Д. Психология и педагогика / В.Д. Чеснокова. – М.: «ИНТРА – М», 2003. – 420 с.

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ З ЕПІДЕМІОЛОГІЄЮ

Дубинська Г.М., Ізюмська О.М., Коваль Т.І., Боднар В.А., Полторапавлов В.А., Лимаренко Н.П., Котелевська Т.М., Прийменко Н.О., Сизова Л.М., Руденко С.С.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У роботі описані інноваційні підходи, які застосовуються в післядипломній освіті на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», окреслені проблеми та перспективи впровадження високотехнологічних методик у освітній процес.

Ключові слова: післядипломна освіта, інноваційні технології, інфекційні хвороби, епідеміологія.

Відповідно до концепції реформування системи підготовки лікарів в Україні одним з основних напрямів медичної освіти є безперервний професійний розвиток лікаря, який передбачає постійне підвищення рівня професійної компетенції, що гарантує надання якісної медичної допомоги відповідно до розвитку науки і нових медичних технологій.

Успішна практична діяльність сучасного лікаря значною мірою залежить від рівня його професійної освіти. Темпи розвитку науки і нових медичних технологій стимулюють лікарів рухатися в ногу з часом, докладаючи максимум зусиль для досягнення високого рівня професіоналізму, досконалого володіння сучасними методиками діагностики, лікування та профілактики.

Концепція безперервного професійного розвитку лікарів потребує застосування нових ефективних методик навчання. В Україні пошук прогресивних методів підвищення професійної кваліфікації лікарів із залученням найновіших технологій триває. Останніми десятиріччями перспективним напрямом розвитку системи підвищення професійної кваліфікації лікарів стала дистанційна (в тому числі в режимі on-line) форма навчання, завдяки якій підвищення професійної кваліфікації можливе без припинення робочого процесу, тобто максимально доступне для кожного спеціаліста. У сучасному світі дистанційне навчання набуває статусу основної форми післядипломної освіти: досвід розвинутих країн переконливо засвідчує переваги дистанційної форми професійного навчання лікарів на базі мережевих технологій і з використанням режиму on-line. Прогресивність навчання та підвищення фахової кваліфікації визначаються не лише їхньою якістю, а й оперативністю, і на цьому шляху сучасні засоби інформатизації створюють надзвичайно широкі можливості.

У медичній освіті процес упровадження інформаційних технологій має складну історію. Основною проблемою в цьому питанні є сформоване в медичному світі переконання в тому, що навчити лікаря на відстані, тобто дистанційно, за допомогою електронних технологій неможливо, «підготувати лікаря можна тільки біля ліжка хворого». Але трансформації в навколишньому світі активно змінюють обличчя освітніх систем. Всесвітня організація охорони здоров'я ще у 1997 році визначила новий напрям «Медична телематика», схарактеризований як «діяльність, послуги й системи, пов'язані з наданням медичної допомоги на відстані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та спрямовані на сприяння розвитку світової охорони здоров'я, здійснення епідеміологічного нагляду й надання медичної допомоги, а також навчання управління й проведення наукових досліджень у галузі медицини».

Серед основних складових медичної телематики були виділені: телемедицина, телематика в сфері медичних науково-дослідних робіт, телематика у сфері управління медичними послугами і власне теленавчання. Усі чотири напрями тісно пов'язані між собою, тому працюючи в змістовому полі одного з них, лікар мусить вирішувати завдання інших. Після визнання світовою громадськістю важливих змін, що відбуваються, скептичне ставлення медичного світу до інформаційних технологій змінилося.

У рамках дистанційного навчання особливо ефективна телемедицина. До можливостей телемедицини належать проведення телеконференцій у режимі on-line, робота з інтерактивними навчальними серверами Інтернет, джерелами інформації з ресурсів Інтернет та інших комп'ютерних мереж (медичні бібліотеки, спеціалізовані бази даних тощо), консультування конкретних пацієнтів.

Інтерактивні медичні телеконференції в режимі реального часу проводять із навчальною метою а саме: дистанційні лекції, семінари, групові заняття, обговорення, наукові дискусії, обмін інформацією організаційно-методичного характеру. Такі сучасні програмні засоби і методи роботи дають можливість по-новому вирішувати педагогічні завдання:

– розвивати вміння лікаря добувати інформацію з різноманітних джерел, обробляти її за допомогою найсучасніших комп'ютерних технологій, зберігати і передавати на будь-які відстані;

– прищеплювати навички справді дослідницької діяльності, моделюючи практичні ситуації, розв'язувати проблеми різного роду;

– створювати мережі дистанційного навчання студентів, інтернів, підвищувати кваліфікацію працівників практичної охорони здоров'я; забезпечувати оперативну і консультативну допомогу в процесі лікувальної роботи;

– проводити консиліуми;

– оперативно обмінюватися інформацією, ідеями, планами з тем спільних проектів, розширюючи таким чином свій світогляд і підвищуючи культурний рівень.

Безумовно, використання цих інноваційних технологій під час навчального процесу в системі післядипломної освіти лікарів сприяє їх подальшому професійному розвитку й удосконаленню як фахівців. Але слід зазначити, що дистанційна форма навчання у вищих медичних навчальних закладах може виступати в ролі допоміжної, а не альтернативної, яка б замінила повністю очну чи заочну.

На кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією ВДНЗУ «УМСА» навчаються лікарі-інтерни з фаху «Інфекційні хвороби», лікарі-інтерни та курсанти з фаху «Загальна практика-сімейна медицина» і лікарі-інтерни різних фахів, які вивчають відповідні тематичні модулі з інфекційних хвороб та модулі з підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-3».

Кафедра також проводить цикли підвищення кваліфікації для фахівців Полтавської області: передатестаційний (ПАЦ) для лікарів із фаху «Інфекційні хвороби», цикли тематичного удосконалення (ТУ) – «Актуальні питання інфектології. Сучасні підходи до специфічної імунопрофілактики» для лікарів із фахів «Загальна практика – сімейна медицина», «Внутрішні хвороби», «Інфекційні хвороби» та «Проблеми ВІЛ/СНІДу, парентеральних гепатитів та інших сучасних інфекцій у практиці стоматолога» для лікарів із фаху «Стоматологія».

Практикуються виїзні цикли ТУ, в тому числі на базі ЦРЛ віддалених районів області. Упровадження в навчальний процес елементів дистанційних технологій відіграє важливу роль. На кафедрі працює комп'ютерний клас, оснащений сучасною технікою та швидкісним з'єднанням із мережею Інтернет. Для контролю засвоєння матеріалу створені контролюючі комп'ютерні програми, використовуються сертифіковані тестові програми з дисципліни, затверджені МОЗ України. Під час виїзних циклів ТУ відповідно до тематичного плану впродовж кількох днів у режимі он-лайн проводяться лекційні заняття для лікарів-курсантів циклу та всіх охочих у формі вебінарів (Web-based seminar-webinar, англ. – сучасний мультимедійний інструмент для організації он-лайн навчання та ділового спілкування через Інтернет, різновид відеоконференції). Лікарі мають змогу чути і бачити лектора, стежити за матеріалом лекції, що подається у формі презентації, ставити запитання й отримувати відповіді, залишаючись у лекційній залі за місцем роботи. Проводиться також обговорення клінічних випадків у режимі он-лайн.

Використання елементів дистанційного навчання дозволяє знизити як фінансові, так і часові витрати на про-

ведення навчання, залучити більшу кількість лікарів, а не лише курсантів ТУ, підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних інноваційних технологій, інформувати медичну спільноту області щодо нових форм навчання. У перспективі – закріплення отриманого досвіду, впровадження інших форм дистанційної освіти (майстер-класи, практичні заняття та індивідуальні телемедичні консультації тощо), організація відеоконференцій із міжнародною участю.

Натепер кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією має власну сторінку на Web-сайті академії, де викладена історія кафедри і представлений її професорсько-викладацький склад, надані мультимедійні презентації лекцій, методичні розробки занять, рекомендована до опрацювання література, електронні версії підручників і навчально-методичних посібників, укладених за участі співробітників кафедри.

Висновки. На кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією в освітній процес активно впроваджуються найсучасніші інформаційні технології, які насамперед використовуються для дистанційного післядипломного навчання, сприяють безперервному професійному розвитку лікарів і мають економічні переваги.

Список використаної літератури

1. Казаков В.Н. Телемедицина / В.Н. Казаков, В.Г. Климовицкий, В.А. Владзимирский. – Донецк : Норд, 2002. – 100 с.
2. Кревский И.Г. Инновационные модели организации обучения с использованием дистанционных образовательных технологий / И.Г. Кревский // Менеджмент инноваций. – 2008. – №3. – С.222-231.
3. Електрон. ресурс: http:// webinari.biz/
4. Методичні рекомендації по створенню курсу дистанційного навчання через Інтернет / В. Канаво // Сайт «Бизнес-образование в России» [електрон. ресурс]: http://www.curator.ru

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ»

Дубінін С.І., Ваценко А.В., Пілюгін В.О., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Рябушко О.Б., Овчаренко О.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлено важливість формування професійної компетентності фахівця, зокрема його вміння сприймати і реалізовувати складну систему отриманих знань і мати навички професійного мислення. Показано, що в процесі формування професійної компетентності в студентів-першокурсників при вивченні медичної біології чільне місце відведено розв'язуванню ситуаційних задач.

Ключові слова: компетенції, професійна компетентність, медична біологія, ситуаційні задачі.

Відповідно до принципів навчання за Болонською системою одним із провідних напрямів підвищення якості освіти стало формування в студентів компетенцій – динамічного набору знань, умінь, навичок, особистих якостей, які дозволять випускнику бути конкурентоспроможним на ринку праці й успішно професійно реалізовуватися в широкому спектрі медичних спеціальностей [5].

Сучасне суспільство розглядає фахівця не лише як людину, яка володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, а й як людину, здатну ефективно діяти в складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самовдосконалюватися, сповідувати толерантне ставлення до оточення, вміти спілкуватися з людьми. Ці та інші професійно важливі властивості й особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста.

Майбутній компетентний спеціаліст має вміти сприймати та реалізовувати складну систему отриманих знань, а також мати навички професійного мислення. Здатність до компетентного вирішення і постановки основних видів професійних завдань також має бути сформована в майбутнього спеціаліста в процесі навчання у виші. Професійна компетентність фахівця – це здатність ефективно використовувати здобуті знання, вміння і навички та спроможність вирішувати ту чи іншу проблему, здійснювати активний пошук нового досвіду і визначати його самостійну цінність, наявність умінь і навичок самостійності в плануванні, організації, контролі власної діяльності.

Компетенцію розуміють як оволодіння, поряд зі знаннями, вміннями та навичками, ще і здатністю максимально ефективно поводитися в таких професійних ситуаціях, які не завжди можна передбачити теоретично [1].

«Компетентність» - системне поняття, яке має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики і властивості. Компетентність - це інтегрована система знань, умінь, навичок, здібностей і цінностей, необхідна для професійної і соціальної діяльності та розвитку особистості випускників, яку вони зобов'язані засвоїти та продемонструвати після завершення частини або всієї навчальної програми [4].

Студент повинен: по-перше, володіти необхідною теоретичною інформацією (знання); по-друге, бути здатним застосовувати їх на практиці (вміння); по-третє, довести ці знання й уміння до автоматизму (навички). І всі три критерії, безумовно, необхідні студенту-медику [5].

У сучасному освітньому середовищі поширюється використання інноваційних методів навчання, що ґрунтуються на компетентнісному підході [3]. Компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати здобуті знання і досвід у різних ситуаціях. Це вимагає від викладача змістити акценти у своїй навчальній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини. У першому випадку він відігравав роль «ретранслятора знань», а в другому – організатора освітньої діяльності. Змінюється й модель поведінки студента – від пасивного засвоєння знань до дослідницької активної, самостійної та самоосвітньої діяльності. Процес навчання наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою характеристикою навчання. Така характеристика має сформуватись у процесі навчання й охоплює знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності